

РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ ЯК НАПРЯМОК ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В ЗАГАЛЬНІЙ СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ

Г. Є. Беляєва., аспірант

Донецький Національний технічний університет, м. Донецьк

Збалансоване управління ресурсами підприємства є одним із нових напрямків в управлінні вітчизняними промисловими підприємствами, поява якого зумовлена недоліком фінансових коштів і, як результат, засобів виробництва.

В економічній літературі широко висвітлюються питання ресурсозбереження як складового елемента в загальній системі управління підприємством і забезпечення його конкурентоспроможності. Ця проблематика знайшла відображення в працях закордонних і вітчизняних авторів: І. Ансоффа, О. Віханського, П. Друкера, М. Портера, В. Леонтьєва, Ф. Котлера, Р. Фатхутдинова та інших учених. Безліч публікацій закордонних і вітчизняних дослідників розглядають з різних сторін проблеми ресурсозбереження, управління витратами і управлінським обліком.

Стосовно сучасних умов, аналіз цих проблем викладено у працях П. Безрукіх, Н. Врублевського, Т. Галушкіної, О. Голуба, Е. Делі, О. Дугельного, М. Іванова, В. Комарова, О. Неветова, Г.Сафонова, Л. Мельника, А. Садекова, Л. Хижняка, В. Хруцького, О. Царенка, В. Шевчука, А. Шеремета та інших авторів.

Хоча успішність функціонування підприємств та їх конкурентоспроможність в умовах ринку багато в чому визначаються грамотним управлінням ресурсами, що знаходяться у розпорядженні підприємства, комплексна система управління витратами на українських підприємствах не сформована.

Залишається недооціненою роль вторинних (попутно видобутих) ресурсів як фактору економії сировини та матеріалів і підвищення конкурентоспроможності підприємства в цілому. Таким чином, складність і багатоаспектність проблеми, відсутність комплексного системного пророблення питань ресурсозбереження як фактору конкурентоспроможності підприємства, визначили актуальність проведення даного дослідження.

Структура управління підприємством у традиційному розумінні характеризується такими системними компонентами, як вхід,

процес, вихід, зворотний зв'язок і обмеження [1]. Але, у випадку використання нової моделі управління з застосуванням ресурсозберігаючої технології, система управління для підприємств екобезпечної галузі, наприклад, вуглевидобувної промисловості, повинна формуватися принципово інакше. Це пояснюється тим, що у підприємств-природокористувачів (особливо зайнятих не тільки видобутком, але й первинною переробкою природних ресурсів) на виході, окрім добутого цільового продукту, має місце значна кількість попутно-добутих продуктів, відходів їхньої переробки, використання та ін. Тому в доповнення до зазначених традиційних компонентів у структуру управління підприємств повинні впроваджуватися нові системні компоненти виходу побічних продуктів видобутку сировини, їхньої переробки, використання та ін. В цілому, додаткові системні компоненти можуть бути об'єднані поняттям «додатково видобути ресурси».

Розробка програми ресурсозбереження на вуглевидобувних підприємствах як напрямок фінансового оздоровлення, метою чого є підвищення конкурентоспроможності, мають тактичну спрямованість і пов'язані, як правило, з реалізацією заходів що дозволяють одержати в короткостроковому періоді додаткові грошові потоки [2].

Основною метою господарюючих суб'єктів у ринковій економіці є забезпечення конкурентоспроможності, тому що фінансове благополуччя організації прямує за її конкурентоспроможністю.

Будь-яке підприємство прагне стати більш конкурентоспроможним в умовах ринку за тими чи іншими показниками або за їх сукупністю, і зберегти отримані переваги протягом максимально тривалого часу. «Конкурентоспроможність» - одне із ключових понять у загальній системі управління підприємством.

Одними з найважливіших завдань, що необхідно вирішувати керівництву підприємств на сучасному етапі розвитку ринкової економіки, є завдання управління конкурентоспроможністю з метою її підвищення. Цим цілям повинні бути підлеглі всі функції управління промисловим підприємством [3].

Для досягнення конкурентних переваг промислових підприємств пропонується впровадження нових ресурсозберігаючих програм шляхом використання інноваційних

технологій. Конкурентні переваги можна розглядати також з погляду їхнього впливу на ринок: так, перевага в рівні витрат на виробництво виразиться в зниженні ціни на товар, тобто в цінній боротьбі, перевага в якості - відповідні кошти конкурентної боротьби і т.д. Однак для цілей дослідження ці аспекти вивчення конкурентних переваг не настільки важливі в порівнянні з аналізом факторів, що створюють переваги, і особливо тієї частини, що залежить від виду діяльності підприємства. Тому автором були запропоновані аспекти підвищення конкурентоспроможності за допомогою одержання нового виду товару, тобто застосування елементів диверсифікації виробництва [4, 5].

Пріоритетними напрямками в проведенні активної ресурсозберігаючої політики на підприємствах представлені на рисунку 1:

Рисунок 1 - Пріоритетні напрямки впровадження програм ресурсозбереження на промислових підприємствах

У продовження формування нових напрямків, можна додати наступні: випуск нових видів продукції, що відповідають вимогам

ресурсозберігаючої політики; підвищення ефективності використання виробничих ділянок і устаткування; удосконалювання та реконструкція систем теплоенергопостачання підприємств на основі виявлення і залучення в технологічний процес вторинних енергоресурсів, комплексної оптимізації технологічних процесів; виявлення втрат і непродуктивних витрат природних ресурсів та оцінка ступеня впливу виявлених факторів на енергоспоживання в перспективі; створення і впровадження в практику планування науково обгрунтованої нормативної бази витрат всіх видів ресурсів; формування системи ресурсоаудита, що включає весь комплекс робіт, від діагностики нераціонального використання ресурсів на підприємстві до впровадження і реалізації ресурсозберігаючих проектів і заходів; диверсифікованість окремих видів виробництва підприємства, їхня взаємна кооперація й інтеграція.

Програма заходів державного регулювання ресурсозбереження має необхідність в подальшому вдосконалюванні. Дотепер не сформована цільна концепція ресурсозбереження на державному рівні, не задіяні спеціальні інструменти стимулювання ресурсозбереження на підприємствах, особливо на підприємствах вуглевидобувної галузі.

Доцільним є проведення запропонованих заходів не тільки на рівні конкретного підприємства, але послідовна їхня реалізація при особистій участі виконавчої влади регіону, наприклад, через розробку і затвердження у відповідних цільових ресурсозберігаючих програмах.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Галушкіна Т.П. Экономические инструменты экологического менеджмента (теория и практика) / Т.П. Галушкіна // НАН України. Інститут проблем ринка і економіко-екологічних досліджень. – Одеса, 2000. – 280 с.
2. Іванов М.І., Хижняк Л.Т., Липницький Д.В. Ресурсозабезпеченість промисловості України / М.І. Іванов, Л.Т. Хижняк, Д.В. Липницький // Економіка промисловості. – 1999. – №1 (3). – С. 30-37.
3. Должанський І.З. Конкурентоспроможність підприємства : Навчальний посібник / І.З. Должанський – К. : ЦУЛ, 2006. – 360 с.
4. Системно-економічні аспекти екологізації виробництва і управління підприємством: моногр. / [Гребенкін С.С., Костенко В.К., Матлак Е.С., Шафоростова М.Н., Завьялова Е.Л., Бордюгов Л.Г., Беляєва А.Е. і др.] //Под общ. ред. Гребенкіна С.С. и Костенко В.К. – Донець: «ВИК», 2010.- 401 с.
5. Daly Herman E. Ecological economics : principles and applications / Herman E Daly., Joshua Farley. – Island Press, Washington- Covelo – London, 2004. – 484 p.